

Samorząd

Samorząd terytorialny w Polsce ustanowiła Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 roku. Naczelną zasadą jego funkcjonowania jest prawo do kierowania i organizowania części spraw publicznych zgodnie z interesem mieszkańców w granicach określonych prawem.

Zgodnie z konstytucyjnym zapisem – podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina – wspólnota (ogół mieszkańców) na konkretnym obszarze. Ważnym elementem samorządności gminy jest możliwość współdecydowania przez jej mieszkańców o istotnych sprawach dziejących się na jej terenie. Możliwe jest to albo poprzez oddanie głosu w referendum lub pośrednio, poprzez radnych.

Działania gminy obejmują wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, które nie zostały zastrzeżone innymi ustawami. Wszystkie zadania realizowane przez gminę można podzielić na zadania własne i zadania zlecone. Własnym zadaniem każdej gminy jest zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnoty. Dotyczą one w szczególności:

- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą,
- lokalnego transportu zbiorowego,
- ochrony zdrowia,
- pomocy społecznej,
- gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- edukacji publicznej,
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych placówek upowszechniania kultury,
- kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- targowisk i hal targowych,
- zieleni gminnej i zadrzewień,
- cmentarzy gminnych,
- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej,
- utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- polityki prorodzinnej,
- wspierania i upowszechniania idei samorządowej,
- promocji gminy,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Drugim rodzajem zadań realizowanych przez gminy są zadania zlecone – przekazane gminie przez państwo lub inne jednostki samorządu terytorialnego poprzez ustawę lub na podstawie porozumienia. Na ich realizację gmina otrzymuje środki finansowe od zlecającego w wysokości koniecznej do ich wykonania. Swoje zadania gmina realizuje dzięki ustawowo zagwarantowanemu prawu do pozyskiwania dochodów własnych oraz korzystania ze środków budżetu państwa w formie dotacji lub subwencji.

Gospodarka finansowa gminy realizowana jest na podstawie budżetu gminy, stanowiącego roczny plan finansowy jej dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów. Dochody własne gminy stanowią wpływy z podatków i opłat

lokalnych, udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa ze sprzedaży i dzierżawy majątku gminy, odsetki z lokat bankowych i nieterminowych wpłat, spadki, zapisy i darowizny. Przygotowanie projektu budżetu należy do wyłącznej kompetencji Prezydenta Miasta, zaś jego zatwierdzenie do wyłącznej kompetencji Rady Miasta.